

Datum
2019-10-02

Ert datum
2019-07-05

Kulturdepartementet

ESV dnr
2019-00971-2

Er beteckning
Ku2019/01349/CSM

Handläggare
Patrick Freedman

Remissvar på departementsskrivelsen Långsiktighet och stadga i arbetet framåt – en myndighet för romska frågor (Ds 2019:15)

Ekonomistyrningsverket (ESV) avgränsar sitt svar till frågor om ekonomisk styrning.

ESV anser sammanfattningsvis att

- det alltid bör prövas om en redan befintlig myndighet kan få ansvar för nya uppgifter istället för att inrätta en ny myndighet.
- ledningsformen enrådighetsmyndighet är en mer lämplig ledningsform för den föreslagna myndigheten.
- det föreligger oklarheter om hur den nya myndigheten ska finansieras.

Upprättande av en ny myndighet

I departementsskrivelsen föreslås att det ska bildas en ny myndighet. Att bilda en ny myndighet medför kostnader som går att undvika om de uppgifter som myndigheten ska hantera kan placeras på en redan befintlig myndighet. ESV menar att det därför alltid finns anledning att pröva om det är möjligt att låta en befintlig myndighet få ansvar för nya uppgifter istället för att inrätta en ny.

I skrivelsen anføres att det är utredningens bedömning att inrättandet av en ny myndighet för romska frågor nödvändig för att få framgång i regeringens arbete för att tillförsäkra mänskliga rättigheter för minoriteten romer. En ny myndighet skulle skapa den stabilitet och långsiktighet som arbetet med att främja minoriteten romers åtnjutande av de mänskliga rättigheterna behöver. Man menar också att en myndighet är en tydlig markering om att regeringen inte accepterar att minoriteten romers mänskliga rättigheter fortsatt kränks och att ansvaret för detta är statens. Enligt utredningens bedömning finns det således skäl att bilda en ny myndighet istället för att placera uppgifterna på en redan befintlig. ESV avstår att lämna synpunkter på förslaget om att det ska inrättas en ny myndighet istället för att uppgifterna läggs på en befintlig myndighet då bevekelsegrunderna till förslaget ligger utanför vårt ansvarsområde.

Myndighetens ledningsform m.m.

Utredningen föreslår att den nya myndigheten ska bildas som en nämndmyndighet.

På en nämndmyndighet är det nämnden som är myndighetens ledning.

Nämndmyndighet är en av tre ledningsformer som regleras i myndighetsförordningen (2007:515). De andra två är enrådighetsmyndighet, där myndighetschefen är myndighetsledning, och styrelsemyndighet där styrelsen är myndighetsledning.

I regeringens proposition 2009/10:175 Offentlig förvaltning demokrati, delaktighet och tillväxt pekar regeringen på att nämndmyndighetsformen bör användas sparsamt och en förutsättning bör vara att ett kollektivt beslutsfattande är nödvändigt för den aktuella verksamheten.

I förarbetena till myndighetsförordningen, betänkandet Från verksförordning till myndighetsförordning (SOU 2004:23), diskuteras de olika ledningsformerna. Där framförs att ledningsformen nämnd endast ska användas i undantagsfall där myndighetens uppgift är olämplig att hanteras inom en annan organisation och där en myndighet som leds av en myndighetschef inte är en lämplig lösning. I betänkandet lyfts att en nämnds främsta uppgift ska vara att fatta beslut i de specifika ärenden som angetts i lag, förordning eller i myndighetens instruktion och som därmed ankommer på nämnden.

I betänkandet framgår vidare att om verksamheten gäller frågor som behöver avgöras av ett kollektivt organ bör man överväga om det inte är möjligt att organisera nämnden som ett särskilt beslutsorgan inom någon redan befintlig myndighet. Är det en större verksamhet som ska regleras bör man överväga att bilda ett enrådighetsverk med ett särskilt beslutandeorgan inom myndigheten. Myndighetschefen leder då myndighetens verksamhet och ansvarar inför regeringen. Nämnden/beslutsorganet kan koncentrera sig på de sakfrågor den har till uppgift att lösa. I betänkandet anges vidare att om en sådan lösning väljs ska det i myndighetens instruktion anges vilka uppgifter organet ska ha och i vilka frågor det ska fatta beslut. Vidare ska det anges hur många ledamöter organet ska ha, hur dessa ska utses och vem som ska vara ordförande.

I betänkandet framgår att även andra myndigheter än nämndmyndigheter kan få stöd av en värdmyndighet med olika göromål. Om en nämndmyndighet eller annan myndighet ska vara knuten till en värdmyndighet ska det framgå av myndigheternas instruktioner. Värdmyndigheten ska då ansvara för kanslifunktion, lokaler och personal för myndighetens räkning. Vilka uppgifter därutöver som ska ankomma på värdmyndigheten och förutsättningarna i övrigt för samverkan, ska regleras närmare i en överenskommelse mellan berörda myndigheter.

De uppgifter som den föreslagna myndigheten för romska frågor ska ha är främst främjande och kunskapsutvecklande och har inte fokus på att fatta beslut i specifika ärenden. Myndigheten ska således inte ha sådana uppgifter som det i betänkandet

anges att en nämndmyndighet ska ha. ESV anser mot bakgrund av detta och i och med att ledningsformen nämndmyndighet ska användas sparsamt att en annan myndighetsform bör övervägas för den nya myndigheten.

I departementsskrivelsen lyfter utredningen att det ofta råder oklarhet i fråga om mandat och ansvar som vilar på särskilda beslutsorgan. Organets mandat och ansvar bör dock regleras i myndighetens instruktion och den bör kunna formuleras på ett sådant sätt att ansvar och mandat blir tydliga. Med en reglering i instruktion ges också organet samma långsiktighet och stadga som inrättandet av en myndighet. De argument som utredning lämnar om varför det inte är lämpligt att inrätta ett särskilt organ på en myndighet är enligt ESV därför inte välgrundade.

I departementsskrivelsen för utredningen också ett resonemang om att myndigheten inte bör inrättas som en styrelsemyndighet eftersom en annan ledningsform ger möjlighet till att en kontinuerlig dialog kan föras utan en myndighetsstyrelse som mellanhand. ESV delar inte utredningens bedömning i denna del när det gäller hur regeringen faktiskt styr myndigheter. Enligt den bild som ESV har av regeringens myndighetsstyrning förs mycket av dialogen mellan myndighetens chef och representanter för regeringen även för de myndigheter som har en styrelse. Det som snarare talar emot att inrätta myndigheten som styrelsemyndighet är att den föreslagna myndighetens verksamhet inte är av den art eller den omfattning som normalt utgör en grund för att välja den ledningsformen.

En ny myndighet bör inrättas som en enrådighetsmyndighet

ESV anser utifrån ovan fört resonemang att om regeringen bedömer att en ny myndighet behöver bildas bör den inrättas som en enrådighetsmyndighet. Om det i myndighetens instruktion framgår att det ska finnas ett särskilt beslutsorgan på myndigheten vars ledamöter tillsätts av regeringen bör det tillfredsställa de skäl till varför utredningen har föreslagit att myndigheten ska inrättas som en nämndmyndighet. Detta skulle också vara giltigt om uppgiften läggs på en befintlig myndighet genom tillägg i dess instruktion. Myndigheten bör liksom utredningen har föreslagit knytas till en värdmyndighet i enlighet med de argument som har framförts i departementsskrivelsen.

Finansiering av en ny myndighet

Utredningen redovisar att den initiala finansieringen kan ske inom ramen för utgiftsområdena 1 och 13 men att en utökning av de berörda utgiftsområdena kommer behöva ske. Utredningen har därmed inte lämnat förslag på hur finansiering för förslaget ska lösas på längre sikt och vilka kostnadsminskningar som behöver genomföras i annan verksamhet för att finansiera det lämnade förslaget. Vi noterar dock att utredningen pekar på att upprättandet av myndigheten kommer innebära en avlastning för Regeringskansliet. En sådan avlastning skulle kunna möjliggöra att delar av de resurser som behöver avsättas flyttas från Regeringskansliet till myndigheten.

Övriga förslag

ESV avstår från att lämna synpunkter på övriga förslag i departementsskrivelsen.

I detta ärende har generaldirektör/avdelningschef Clas Olsson beslutat. Utredare Patrick Freeman har varit föredragande. I beredningen har också enhetschef Martin Sparr deltagit.

Datum: 2019-10-02

Underskrift

Clas Olsson

Namnförtydligande

Föredragande

Patrick Freedman

Namnförtydligande